

Aftenposten

27. mai 1993

Trygghet for framtida

Av statsminister Gro Harlem Brundtland

Aftenposten har i sin artikkelserie "Velferdsstaten" satt søkelyset på de sentrale oppgavene vi står overfor når det gjelder velferd og trygghet for framtida. Artikkelserien viser på en god måte bredden og sammenhengene i utfordringene; mellom verdiskapning og velferdsnivå, mellom veksten i trygdeytelser og behovet for tjenestetilbud.

Avisens journalist skriver i en kommentarartikkel at min uttalelse om at Norge fortsatt kan være i særklasse "kan vise seg å være overmodig, for før regjering og storting, partene i arbeidslivet og andre innflytelsesrike aktører våger å ta tøffe valg, risikerer vi at velferdsstaten forvitrer innenfra".

Ja, det er helt riktig. Vi kan bare sikre velferden og tryggheten hvis det er mulig å få oppslutning om en politikk som setter både sysselsetting, velferd og en rettferdig fordeling i sentrum. Kampen mot ledigheten og for velferden er derfor to sider av samme sak. Uten økt verdiskapning, sikrer vi verken arbeid for alle eller velferdstilbudene.

Det spesielle ved Norge er at vi, til tross for høy ledighet, er blant de tre landene som har høyest sysselsetting. Omlag 75 prosent av den yrkesaktive befolkningen er i arbeid, på hel- eller deltid. Og vi har en jevnere fordeling av de helt sentrale velferdstilbudene enn de fleste andre land.

Hvorfor ser jeg så optimistisk på våre muligheter, når andre land skjærer ned på velferdstilbudene?

Fordi vi har valgt å møte utfordringene på en annen måte gjennom vårt solidaritetsalternativ. I samarbeidet med partene i arbeidslivet har vi lyktes i å få kostnads- og prisstigningen ned på et nivå som er lavere enn i de fleste

andre land. Samtidig har vi styrket grunnlaget for næringslivets arbeidsvilkår gjennom økt forskningsinnsats, fornyelse av virkemidlene, omfattende investeringer i vei- og jernbaneutbygging og miljøtiltak, en sterk satsing på utdanning og ved å lette skatte- og avgiftsnivået på arbeidsplassene.

I stedet for å skjære ned har vi bygd om og bygd ut velferdsordningene gjennom en løpende reform-prosess siden 1986. For å møte nye behov, er nye tilbud kommet til. Omorganisering og fornyelse gjør at ressursene brukes mer effektivt. Velferdstilbudene for barn, unge og eldre er styrket. Helsetjenesten i nærmiljøene er bygd ut og sykehusene behandler flere pasienter enn noen gang. Innen eldreomsorgen er antall årsverk i hjemmesykepleien nesten fordoblet siden 1980, og det er gjennomført en omfattende reform for psykisk utviklingshemmede. Folks sosiale rettigheter er utvidet, spesielt for barn og foreldre.

Men jobben er ikke gjort og det er mange uløste velferdsoppgaver. Det er for mange som må vente for lenge på behandling og som ikke får den pleie og omsorg de har behov for. Samtidig ser vi at utfordringene i årene framover øker, særlig innen helse- og eldreomsorgen. Det er i årene framover nødvendig å fortsette arbeidet for å fornye tjenestetilbudene, og vi må bruke mer ressurser på helsetilbud og eldreomsorg. Jeg er overbevist om at vi i årene framover må bruke en større andel av fellesskapets midler til tjenestetilbud og investeringer og forsatt bremse veksten i overføringene.

Derfor er det helt riktig som Aftenpostens kommentator skriver: Det er nødvendig å foreta valg, slik vi har gjort og fortsatt legger opp til. Siden 1990 har vi hvert år fått igjennom betydelige omprioritering fra overføringer til investeringer og utbygging av omsorgstjenestene. Det dreier seg i alt om 6,5 milliarder kroner, som er satt inn i en ekstra-satsing på helse- og omsorgstilbud, økt barnehage-utbygging og barnevernsatsing, vei- og jernbaneutbygging, miljøtiltak, kommunalt vedlikehold og andre

sysselsettingstiltak.

Det er denne omprioriteringen vi må fortsette med i årene framover. Regjeringen har slett ikke gitt opp å gjennomføre forslaget fra Kleppe II-utvalget om å flytte ytterligere 5 milliarder fra ulike overføringer til aktive sysselsettings-tiltak. Forslagene som er lagt fram i Revidert Nasjonal-budsjett om dette, vil bli fulgt opp i budsjettet for 1994 for å få til en slik ny omfordeling senest i 1995.

Som Aftenpostens artikkelserie - ikke overraskende har vist - er ikke Norge på topp på alle områder. Andre land kan ha lenger ferie eller høyere barnehageutbygging, eller lavere pensjonsalder enn vi har. I en vanskelig økonomisk situasjon må vi foreta valg også innenfor velferdspolitikken. Den meningsmåling avisen gjengir viser at det folk flest ser som viktigst er de grunnleggende områdene: Helsetilbud, eldreomsorg og utdanning. De valg vi har gjort er de samme. Når vi mener det viktigste er å styrke helsetilbudene, eldreomsorgen, utdanning og barnehage tilbudene, kan vi ikke samtidig gå inn for å forlenge ferien. Vi har tvert imot foreslått å fjerne en fridag for å styrke arbeidsplassene.

Levekårsutredningen om utviklingen gjennom 80-årene viser at de aller fleste fikk bedret sine levekår. Spesielt gjelder det pensjonister, småbarnsfamilier og mellomgenerasjonen. Det alvorligste skillet går mellom de som har arbeid og de som er ledige, mellom de som har utdanning og de som ikke har. Det understreker at den viktigste oppgaven framover er å få ned ledigheten. Derfor er det så viktig at vi holder fast ved en politikk som skaper økt sysselsetting. Det er også slik vi bedrer levekårene for den enkelte og samtidig skaper grunnlag for å bygge ut velferdstilbudene, slik de voksende behovene og mulighetene krever.

Vårt velferdssamfunn er også utsatt for press på grunn av utviklingen i andre land. Når våre naboland får økonomiske problemer og høy ledighet, gjør det jobben vanskeligere for oss. Derfor vil vi styrke samarbeidet i Europa for å møte de

problemene vi deler gjennom en felles strategi. Vi arbeider for et sosialt Europa. Vi må slåss sammen med andre for å bevare kvaliteten i det norske, en del andre europeiske velferdssamfunn.

Jeg mener vi fortsatt bør være i særklasse når det gjelder likhet og velferd. Da må vi fortsatt ta felles ansvar, i vårt eget land og på tvers av landegrensene. Jeg er overbevist om at vi kan makte utfordringene også i årene framover hvis vi legger tilstrekkelig vekt på det ansvar vi har for hverandre.